

Pěstujeme rostliny k sušení

81

Ivona Šuchmannová

- kdy a jak se rostliny sklízají
- zásady správného sušení
- barvení, bělení, moření
- seznam vhodných rostlin

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Ivona Šuchmannová
Pěstujeme rostliny k sušení

Vydala Grada Publishing, a.s.,
U Průhonu 22, Praha 7,
obchod@gradapublishing.cz, www.grada.cz,
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
jako svou 2559. publikaci

Odpovědná redaktorka Danuše Martinová
Sazba Artedit s. r. o., Praha
Fotografie na obálce Ivona Šuchmannová
Fotografie v barevné příloze Ivona Šuchmannová,
Jiří Uher (foto č. 33, 72)
Počet stran 72 a 24 stran barevné přílohy
První vydání, Praha 2006
Vytiskl Rodomax-Print, s. r. o.
Rezecká 1164, Nové Město n. Metují

© Grada Publishing, a.s., 2006
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2006

*Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami
nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.*

ISBN 80-247-1555-4 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6079-7 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2011

Obsah

Úvod	7
1. Sběr, posběrová úprava, sušení	9
1.1 Sběr a zpracování rostlin	9
1.2 Sušení	10
1.3 Úprava barvy	11
Barvení	11
Odbarvování, bělení	13
Moření	14
1.4 Speciální způsoby úpravy	15
Preparace	15
Skeletování	15
Lisování	16
Sušení pomocí hygroskopických látek	16
1.5. Skladování sušených květín	17
2. Druhy rostlin vhodné k sušení – charakteristika, pěstování, sběr, sušení	18
3. Přehled dalších druhů rostlin vhodných k sušení	65
Použitá literatura	68
Český a latinský rejstřík rostlin	69

Úvod

Sušené květiny zdobí lidská obydlí již odpradávná. Umožňují nám uchovat a přiblížit si krásu barev, tvarů a vůní květin i v zimě, kdy máme živé rostliny pouze ve váze či v květináči. Sušené květiny se hodí do přírodně laděných vazeb v rustikálních obydlích, hezky působí i v moderních interiérech, které dokážou oživit, jejich pomocí můžeme zjemnit strohé linie nebo opticky propojit větší prostory. Jsou neocenitelné rovněž tam, kde z různých důvodů živé květiny nemohou být – na místech příliš tmavých, chladných, nebo nedostupných pro každodenní závluku či ošetřování.

Na trhu je dostatek literatury určené pro aranžéry a také publikací o zahradních rostlinách a jejich pěstování, avšak dostupných pramenů, ve kterých lze nalézt pohromadě údaje o pěstování rostlin k sušení, je málo. A tak často nezbyvá než se prohrabávat horami knih a vybírat střípky použitelných informací. O něco snadnější to mají ti, kdo využijí možnosti získat zahraniční literaturu a vládnou odpovídajícími jazykovými znalostmi. Ale ani tato výhoda není vždy postačující, protože ne všechny informace jsou aplikovatelné i na naše podmínky. Tato publikace by měla posloužit jako základní orientace pro každého, kdo pěstuje rostliny k sušení doma, na zahrádce. Doufám však, že ji ocení také ti, kdo se pěstování věnují ve větší míře. Z prostorových důvodů nebylo možné popsat pěstitelské postupy všech druhů rostlin vhodných k sušení. Jsou zde proto podrobněji zpracovány především druhy významné a též novinky, které mohou sortiment obohatit o nové prvky.

Při výběru druhů k pěstování je nezbytné posuzovat jejich vhodnost z několika hledisek. Z pěstitelského hlediska je důležité vybrat druhy vhodné pro konkrétní klimatické či stanovištní podmínky a zvážit také odbytové možnosti. Důležitým kritériem je rovněž dostupnost osiva, v zahraničních publikacích zmiňované odrůdy často nejsou na našem trhu běžně dostupné. Protože u mnoha druhů je sklizeň ve správném termínu základním předpokladem dodržení kvality, musí velkopěstitelé předem kalkulovat i s vyšší pracovní náročností v tomto období. Sklizeň a příprava k sušení mají vyloženě sezonní charakter, navíc spadají do letních měsíců, kdy je čas prázdnin a dovolených. Je také nutné předem zvážit možnosti sušení a následného zpracování. Většina druhů vyžaduje sušení ve tmě a nedostatek vyhovujících prostor může způsobit vážné problémy.

Při pěstování sušených květin ve větším jsou z důvodu vysoké pracovní náročnosti často voleny spíše druhy vhodné k jednorázovému sběru a jsou upřednostňovány před druhy sklizenými postupně probírkou. V případě jednorázově sklizených rostlin je však nutné zvážit také celkové množství,

protože materiál je nezbytné zpracovat ještě téhož dne, jinak ve většině případů dochází k jeho znehodnocení. Třídění, očištění, odstranění listů, svazkování a věšení je poměrně náročné na čas. Kritériem pro výběr je rovněž způsob pěstování. Ubývá druhů, u kterých je nutné předpěstování sadby, a pěstitelé se orientují víceméně na druhy z přímého výsevu.

Zejména tehdy, pokud zamýšlíte věnovat se pěstování květin k sušení ve větším měřítku, vybírejte druhy pečlivě a všechno předem zvažte.

Ing. Ivona Šuchmannová, PhD.

1. Sběr, posběrová úprava, sušení

1.1 Sběr a zpracování rostlin

Jedním z hlavních kritérií ovlivňujících kvalitu sušených květů je dodržení správného termínu sběru v odpovídajícím stadiu vývoje rostliny. Tento údaj však v literatuře většinou postrádáme.

Některé druhy se sklízí před úplným otevřením květů, protože během sušení ještě dokvétají a často při sušení plném květu nehezky tmavnou (*Ammobium*, *Bracteantha*). V plném květu se sklízí například *Consolida*, *Lonas* a další. Po odkvětu se sbírají rostliny s okrasnými plody, jako jsou *Nigella*, *Nicandra*, *Papaver*, *Physalis*. Některé druhy mají specifické stadium pro sběr – například *Carlina* při dosažení maximální velikosti úborů.

Sklízí se zpravidla za slunečného počasí přes poledne, kdy jsou rostliny již oschlé. Za vlhkého počasí je vhodné sklizeň odložit a počkat na suché dny, jinak může dojít k poškození kvality jak škodami na rostlinách, tak i z nadměrné vlhkosti při sušení, jež za vlhka probíhá mnohem pomaleji. Vzrůstá také možnost napadení houbovými chorobami.

Sbíráme pouze rostliny dobře vyvinuté, zdravé, případně lze poškozené nebo napadené rostliny vyloučit během zpracování či svazkování před sušením.

Nutné je předem rovněž zvážit, kolik rostlin jsme schopni do večera zpracovat. Platí, že sklizené rostliny se mají zpracovat ještě též den, jinak může dojít k jejich znehodnocení.

Různé druhy jsou odlišně náročné na čas vynaložený při sběru. Rychlejší je jednorázový sběr, který se provádí srpem, nůžkami nebo nožem, pomalejší je sběr přebírkou. Snadno se sklízí například *Carthamus*, *Gypsophila*, *Linum*, *Papaver*, *Triticum*, některé druhy se dokonce mohou svazkovat přímo na poli (*Goniolimon*, *Limonium*). Pomaleji se sklízí křehké druhy s lámavými stonky, například některé trávy jako *Agrostis*, *Panicum*, *Setaria* nebo *Briza*, u které mohou způsobovat problémy vzájemně se proplétající srdíčka. Pomalejší je také sběr rostlin s ostny (*Carlina*, *Eryngium*, *Molucella*).

Sběr přebírkou se provádí u postupně kvetoucích či dozrávajících druhů během hlavního období kvetení obvykle dvakrát týdně a je časově náročnější. Takto se sklízí například *Craspedia* a *Rhodanthe chlorocephala*.

Po sběru se rostliny odpovídajícím způsobem upraví, očistí se od případných nečistot, plevelů, odstraní se napadené či jinak poškozené rostliny, podle potřeby listy, případně ostny, stonky se vytrídí a nasvazkují. Osvěd-